

Chefchaouen'in şehir merkezi geniş bir çarşıya ev sahipliği yapacak kadar büyük değil. Bu yüzden sanat ve zanaat eserleri, şehrin bütün sokaklarında sergileniyor.

FORBES

FORBES LIFE

GİZLİ ŞEHİRLER

Kutsal Mavi

Chefchaouen, Fas'ın kuzeyindeki Rif Dağları'nın tepeleri arasında gerçeküstü bir rüya gibi uzanıyor.

SEDA MEŞELİ ALLARD

Kazablanka ve Fes'te geçirdiğim hızlı bir haftanın sonunda artık inzivaya çekilme vakti. Zira bana kalırsa seyahatlerde, iki büyük şehir gezdikten sonra mutlaka bir 'mola' vermek gerekiyor. Yolculuğumun bir kısmında bana eşlik eden Faslı arkadaşım Lamia: "O halde sana harika bir önerim var" diye kulağıma yepyeni bir yer fısıldıyor, "Chefchaouen." Lamia'ya göre burası Fas'ın gizli şehri: "Ama sadece bu kadar değil, Chefchaouen sadece Fas'ın değil, dünyanın da en renkli şehirlerinden de biri" diyor ve ekliyor: "Burada yakınabileceğin tek şey fotoğraf makineni bir türlü çantana geri koyamamak olacak!"

Bu kadar büyük beklentilerle bir yere varmak o şehir açısından adil değil. Yine de geceyarısı vardığım Chefchaouen'de ilk dakikadan itibaren Lamia'ya hak veriyorum. Zira şehrin meydanı Uta el-Hammam'a birkaç dakika mesafedeki otelim bile kendi başına ilham verici. Derb Kadialami Mahallesi'ndeki Dar Mounir'in (www.hotel-darmounir.com) on bir odası da geleneksel şekilde dekore edilmiş. Kapıların ve pencerelerin hiç alışık olmadığım ilginç ama hoş bir şekli ve otelin genel olarak mistik bir ambiyası var.

Ertesi sabah daha gün ağırmadan, otelin çadırla kaplanmış terasına çıkıyorum. Chefchaouen usul usul uyanıyor ve ben geleneksel bir Fas kahvaltısı (peynir, bal,

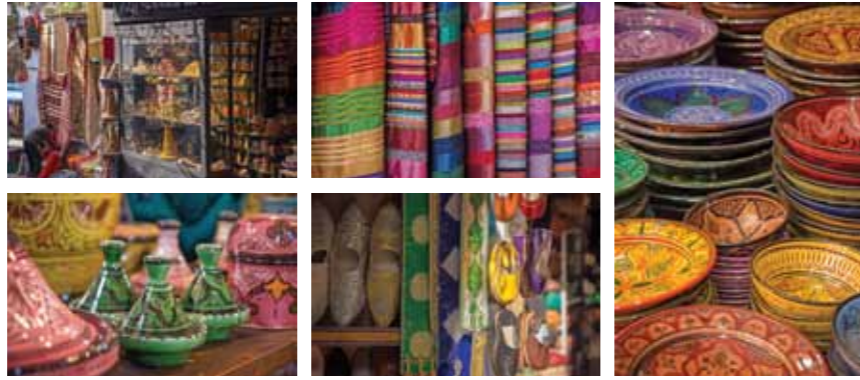
FOTOĞRAFLAR: XAVIER ALLARD

zeytin ve fırından yeni çıkmış sıcak kabarmış ekmeğe eşliğinde ilk defa geldiğim bu şehirde gün doğumunu izliyorum. Teras, çevreyi 360 derece gören bir konuma sahip, bu da şehri çevreleyen Rif Dağları'nın güneşin geliş açısına göre değişen renklerini çok net görebilmemi sağlıyor. İlk defa bir şehirle bu kadar özel bir seramoni eşliğinde tanışıyorum -sonuç tek kelime ile büyüleyici.

Chefchaouen'in bana yaşatacağı güzellikler bununla sınırlı değilmiş meğerse. 'Gökyüzünün nerede bitip sokakların nerede başladığına emin olamamak' benim için bir başka mucize. Burası, turkuazdan laciverte mavinin öyle çok tonunu barındırıyor ki kendimi gökyüzüyle okyanusun buluştuğu bir noktada yaşıyormuş gibi hissediyorum. Sadece sokaklar değil, alçak balkonlar, çivilerle süslenmiş kapılar, dar parmaklıklılı pencereler dahil her şey mavi. Tüm şehrin üstüne koca bir mavi boya kutusu boşaltılmış gibi. Chefchaouen bana Hindistan'ın mavi şehri Jodhpur'u çağırıştırıyor. Fas'ın çöl rengiyle keskin bir zıtlık oluşturduğundan belki de, Chefchaouen'in üzerinde bıraktığı etkinin Jodhpur'dan daha güçlü olduğunu itiraf etmeliyim.

Bir sokağı bir diğerine bağlayan yaban asması ile kaplanmış mavi bir kemerin altından geçerken "Şehrin renginin sırrı estetiksel kaygılar değil, tamamen dini sebepler" diye anlatıyor Lamia: "Yahudi öğretilerine göre bir ipi maviye boyayıp onunla dua eden kişinin eşarbını dokumak, Tanrı'nın gücünü hatırlatır. 1500'li yıllarda İspanya'da Engizisyon'dan kaçıp Chefchaouen'e yerleşen Yahudilerse bu geleneği tüm şehri maviye boyayarak sürdürdüler. Sonraları kendileri İsrail'e göç etmiş olsalar da geriye renklerini miras bıraktılar, bir de kelimelerini."

İşte bu yüzden "Hola!" 'Medina'nın (şehrin tarihi bölgesi) labirent sokaklarında dolaşırken kulağıma en çok çalınan kelime. Chefchaouen'lilerin İspanyolca becerilerinin Fas'ta ziyaret ettiğim diğer yerlere göre



Fas, limitsiz bir renk, kumaş ve doku seçeneği sunuyor. Konu el sanatı olunca dünya çapındaki ününe meydan okumak mümkün değil.

SAYILARLA CHEFCHAOUEN

4
Fas'ın başkenti Fes'in Chefchaouen'e bir araba seyahatinde saat cinsinden uzaklığı.

15
Chefchaouen'in kurulduğu yüzyıl.

600
Chefchaouen'in metre cinsinden rakımı.

2010
Chefchaouen'in UNESCO Dünya manevi insanlık kültürü mirası listesine girdiği yıl.

daha gelişmiş olmasının sebebi şehrin kültürüne şekil vermiş İspanyol etkisi. Etrafta dolaşan İspanyol turistlerin çokluğu da bununla açıklanabilir. Şehir merkezinin en hoşuma giden

tarafı, turistlerin ilgisini çekmek için tasarlanmış bir oyun alanından ziyade gerçekten yaşayan bir yer oluşu. Pirinç çaydanlıklardan deve kılından elde dokunmuş örtülere kadar pek çok şeyin



1500'ü yıllarda İspanya'da engizisyon'dan kaçıp Chefchaouen'e yerleşen Yahudiler tüm şehri maviye boyadılar.

bulunabileceği, koşuşturmacalı ve aktif bir ticaret merkezi burası.

Chefchaouen aklımı başımdan alsa da açlığını hissetmem engel değil. Onlarca restoranın arasından, 'Medina'nın en iyileri arasında gösterilen Tissemlal'de (www.casahassan.com/fr/restaurant-tissemlal/) karar kılıyoruz. Tissemlal'i farklı kılan hem geleneksel Fas yemeklerine hem de kendi orijinal lezzetlerine yer vermesi. İçerinin dekorasyonu çok şık ve ye-

mekler çok estetik bir biçimde sunuluyor. Mekanın ortasındaki şöminenin de soğuk havalarda muhteşem bir ambiyans yarattığına eminim.

Menüye uzun süre göz gezdirdikten sonra 'limonlu tavuk tajine'i denemeye karar veriyorum. Lamia ise garsonun Rif Dağları'nın bir spesyalitesi olduğunu söylediği keçi peynirli salatayı ısmarlıyor. 'Tajine' et, sebze ve baharatların farklı kombinasyonları ile hazırlanan Fas'ın en meşhur yemeği. Rahatlıkla



Tissemlal'inkinin Fas'ta tattığım 'tajine'lerin içinde en lezzetlisi olduğunu söyleyebilirim -şefin söylediğine göre bu özel 'tajine' 30 farklı baharat içeriyormuş. Ballı - cevizli yoğurt ise ülkenin tatlı kültürüne dair ip ucu gibi.

Tissemlal'e yaklaşık on dakika

uzaklıktaki Uta el-Hammam Meydanı, bence Marakeş'in Djemaa el-Fna'sından bile daha etkileyici. Chefchaouen'in genel karakterini çok iyi yansıtıyor: Kalabalık, yaşayan bir meydan ama boğucu değil. Yüksek tepelerle çevrili oluşu ise insanda güvende olduğu duygusunu uyandırıyor. Meydanı kaplayan mozaik çakıl taşları sayesinde sanki bir sarayın salonunda ya da avlusunda yürüyormuşum gibi hissediyorum.

Burası Chefchaouenlileri gözlemlemek için mükemmel bir yer. Beyaz entarilerini (yerel dilde jellablas) kuşanmış Faslı erkekler ve geleneksel kırmızı-beyaz çizgili etekleriyle kadınlar, ağır ağır meydana dolaşan Berberi müzisyenler, sırt çantalı gezginler, ışıklar saçan spor ayakkabılarını giymiş çocuklarının peşinde koşan modern kıyafetler içinde Faslı anne - babalar... Meydandaki kafelerden birinde taze nane, yeşil çay ve bolca şekerle hazırlanmış nane çayımı yudumlayıp serin-



Kuzu etli tanjin, tavuklu kuskus, tabule, samussa ve pastilla... Arap, Yahudi, Berberi ve İspanyol etkilerini taşıyan Fas mutfağı, gösterdiği çeşitlilik bakımından Afrika kıtasının en zenginlerinden.



lerken Chefchaouen'in bir günlük kısa bir seyahatten daha fazlasını hak ettiğini düşünüyorum ve Lamia'yı önerisi için kutluyorum. Gururlu bir gülümseme ile karşılık veriyor. Nane çayından son bir yudum daha alıp gözlerimi kapatıyorum: Chefchaouen'in mavinin her tonundaki sokakları gözümün önüne geliyor. Şehrin ruhuma işleme- si sanırım böyle oluyor. 📍

Chefchaouen, mavi renginden dolayı fotoğrafçılar için ideal bir destinasyon. Marakeş ve Fes'e kıyasla çok daha az ziyaret edilmesi onu daha da cazip kılıyor.



NEREDE KALINIR, NE YENİR?

Lina Ryad & Spa

Mavi şehrin ortasındaki bu vaha hem ruhunuza hem de bedenize iyi gelecek. Fas misafirperverliği ile spa kültürünün birleşimi. Lüks, şıklık ve huzur... Bir oteli "kusursuz" diye nitelemek zordur ama Lina Ryad & Spa bu sıfatı hak ediyor. (www.linariad.com, Avenue Hassan I, Quartier Andalou, Ancienne Medina, Chefchaouen.)

Dar Echchaouen

Medina'ya iki dakika yürüme mesafesindeki Dar Echchaouen, zevkli döşenmiş odaları, muhteşem yüzme havuzu ve başarılı restoranı ile ön plana çıkıyor. (www.darechchaouen.com, Darechchaouen, Ras el Maa, Chefchaouen.)

Pizzeria Mandala

Chefchaouen'in en iyi pizzacı ile tanışmaya hazır olun! Fas mutfağına ara vermek isterseniz Pizzeria Mandala'nın lezzetli İtalyan pizza ve salatalarını deneyebilirsiniz. (www.pizzeriamandala.com, Avenue Hassan II, Angle Sebanin, Chefchaouen.)

Restaurant Al Moukhtar

Sade ve şık bir ortam sunan Restaurant Al Moukhtar'ın geniş menüsü sayesinde Fas'ın geleneksel lezzetlerinden istediğinizi tadabilirsiniz. (Avenue Moulay Abderahmane Chrif, Chefchaouen.)



CHEFCHAOUEN ALTERNATİFLERİ

Rif Dağları'nın eteklerinde uzanan Chefchaouen, macera arayanlar için de biçilmiş kaftan. Şehrin etrafını görmeyi sağlayan hem güneydoğu hem de birkaç gün süren aktiviteler Chefchaouen'de başlıyor. Talasemtane Ulusal Parkı yolunda doğal bir şelaleyi ziyaret etmek bu aktivitelerden biri (Journey Beyond Travel - journeybeyondtravel.com). Farda Nehri'ni ve God Köprüsü'nü de gezdikten sonra Akchour'da bir mola verecek ve mavi şehre geri döneceksiniz. Tours By Locals'ı (toursbylocals.com) ise şehri eşek sırtında keşfetmek isteyenler tercih ediyor. Özellikle mayıs ve haziran aylarında muhteşem manzaralar vaat eden Chefchaouen vadilerinde düzenlenen aktiviteler katılanları büyülüyor.



Son zamanlarda artan yabancı ziyaretçi sayısı, Chefchaouen'in sakin ritmini ve geleneksel havasını bozmadı. Sivri kapüşonlu mantolarıyla yaşlılar kemerlerin altından yürüyerek yavaşça evlerine dönerken, dar sokaklarda müezzinin sesi yankılanıyor.